

Spolufinancováno
Evropskou unií

**Platforma
pro sociální bydlení**

Místo řešení bytové nouze přichází demontáž systému. Česku hrozí promarněná šance na systémové řešení problémů s bydlením. Doplatí na to děti i obce

Praha, 31. 3. 2026

Bytová nouze v České republice se nadále prohlubuje a dopadá na desítky tisíc domácností. Přestože vláda ve svém programovém prohlášení označila bydlení za veřejný zájem a jednu ze svých priorit, konkrétní kroky tomu podle odborníků neodpovídají. Chybí koordinace, systémové řízení, odborné kapacity i jasné ukotvení v rozpočtu. Podle aktuálních odhadů přitom žije v Česku 62 000 dětí mimo standardní důstojné bydlení. V bytové nouzi je u nás celkem 161 000 lidí. Bez pomoci se podle odborníků do bydlení velká část z nich nedostane. Není také jasné, kdo nyní bude mít řešení problému s bydlením na starost.

Zákon o podpoře bydlení měl být historicky prvním komplexním nástrojem, jak v Česku řešit bytovou nouzi, předcházet jejímu vzniku a omezit obchod s chudobou. Dnes se ale podle odborné veřejnosti jeho podoba i implementace dostávají do vážných problémů. „*Zákon o podpoře bydlení dnes připomíná ledovec, který postupně taje a zmenšuje se před očima. Hrozí, že se kvůli novele pomoc k potřebným domácnostem vůbec nedostane,*“ říká **Mikoláš Opletal z Platformy pro sociální bydlení.**

Místo očekávaného postupného náběhu systému, pilotování a vyhodnocování dochází k nesystémovému utlumování rozbíhajících se aktivit v oblasti bydlení, na kterých se podílely či měly podílet obce i poskytovatelé sociálních služeb. V podstatě byla zastavena koordinace a metodická podpora zavádění zákona ze strany státu. Byly pozastaveny metodické dny k zavádění zákona o podpoře bydlení zajišťované dříve Ministerstvem pro místní rozvoj. Byly ukončeny či neprodlouženy některé klíčové projekty, Ministerstvo práce a sociálních věcí například zastavilo realizaci projektu na podporu implementace asistence v bydlení dle zákona o podpoře bydlení. Ten měl již zajištěné i financování z Evropských fondů. Pro jejich využití by přitom stačilo jen schválení ministrem.

Dalším problémem je oslabování již tak nedostatečných odborných kapacit v oblasti bydlení v gesčních resortech Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva pro místní rozvoj. Podle veřejně dostupných informací dochází k výraznému personálnímu oslabení Agentury pro sociální začleňování v oblasti bydlení. Ta přitom dlouhodobě podporuje obce při řešení bytové nouze přímo v terénu. Zároveň dochází k zásadním personálním změnám i v rámci odboru bydlení na Ministerstvu pro místní rozvoj. Právě tento odbor v posledních letech sehrával klíčovou roli v přípravě a koordinaci systémových opatření včetně zákona o podpoře bydlení a měl nyní sehrávat tuto roli při implementaci zákona. Odborníci varují, že oslabování těchto kapacit přichází v nejméně vhodnou chvíli. Místo posilování nástrojů pro dostupné a sociální bydlení stát omezuje jak tvorbu politik, tak jejich implementaci v regionech. V praxi tak hrozí, že obce a kraje zůstanou bez podpory, a to jak finanční, tak metodické, právě ve chvíli, kdy měly začít zavádět systémové řešení bytové nouze.

Vláda ani gesční ministerstva přitom ke svým dosavadním krokům nepředložila konkrétní data či analýzy. Nenabízejí ani konkrétní alternativy a další výhled pro zaangażované subjekty. *„Očekávali jsme, že se návrh zákona o podpoře bydlení bude v tomto volebním období postupně zlepšovat a šířit na základě dat a zkušeností realizátorů z praxe. Místo toho sledujeme kroky, které ho mohou fakticky znefunkčnit ještě na startovní čáře,“* komentuje aktuální dění Opletal.

Zásadní problém podle odborníků představují parametry příjmového testu, který byl do zákona dodatečně přidán komplexním pozměňovacím návrhem v závěru jeho schvalování v předchozím volebním období, a to bez dostatečného zdůvodnění, konzultací s odborníky a dopadové analýzy. Tento test do legislativy přidává parametry, které vylučují domácnosti, pro které měl být zákon především určen, například samoživitelky a samoživitele, seniory a seniorky s důchody hluboko pod mediánem, osoby se zdravotním postižením i mladé dospěle opouštějící dětské domovy. Do procesu přidělování bydlení s garancí pak tento příjmový test podle odborníků zbytečně přidává nového aktéra, kterým je Úřad práce. Do té doby měl být celý proces vyřizován na kontaktních místech pro bydlení. *„Do trychtýře se nedostane mnoho lidí, pro které je zákon určený. Spodní ani horní hranice příjmů nedávají v praxi smysl,“* upozorňuje Opletal s tím, že nastavení neodpovídá reálné situaci nízkopříjmových domácností. Závažný dopad to bude mít i na ty nejzranitelnější.

Obce chtějí systémové řešení, ne závislost na evropských projektech

Zástupci obcí, krajů i poskytovatelů sociálních služeb dlouhodobě upozorňují, že potřebují stabilní a předvídatelný systém, nikoli dočasná projektová řešení závislá na evropských fondech. *„Chtěli jsme posunout podporu bydlení pro zranitelné domácnosti z projektové roviny do systémové podoby. Ne být závislí na krátkodobých evropských projektech. Pokud bude dobře podpořen náběh zákona o podpoře bydlení ze strany státu, může nám to také výrazně pomoci v boji s obchodníky s chudobou. Když chudým a ohroženým lidem s bydlením nepomůžeme, skončí ve spárech obchodníků s chudobou a problém se nikdy sám nevyřeší,“* popisuje **primátor Chomutova Milan Märč**.

„Město Jeseník dlouhodobě podporuje vznik systémového řešení bytové nouze, protože z praxe víme, že prevence a včasná podpora fungují. Ostatně i naše zkušenost po povodních ukazuje, jak rychle se může dostupné bydlení stát klíčovým stabilizačním faktorem, aby se situace domácností dále nezhoršovala. Aktuální vývoj ale vnímáme jako oslabení vznikajícího systému, nikoli jeho posílení. Za město deklarujeme, že tuto agendu chceme aktivně vykonávat, ale potřebujeme od státu jasné a stabilní nastavení, srozumitelné informace a dlouhodobé finanční i personální zdroje. Bez nich hrozí, že odpovědnost zůstane na obcích bez reálných nástrojů, což povede k prohlubování bytové nouze i růstu souvisejících sociálních problémů,“ uvádí **starostka města Jeseník a poslankyně Zdeňka Blišťanová**.

V řadě měst se přitom podařilo rozpohybovat funkční modely řešení bytové nouze, které se propsaly i do zákona o podpoře bydlení. Na začátku roku díky zákonu většina obcí s rozšířenou působností otevřela vlastní kontaktní místo pro bydlení, kam se mohou obracet lidé v těžké životní situaci. Například v Olomouci, Vrchlavě, Ostravě, Liberci, Jeseníku, Teplicích nebo Chomutově se ukázalo, že cílená podpora bydlení a spolupráce aktérů může

přinášet dobré výsledky. Bez legislativního ukotvení a podpory ze strany státu ale tyto iniciativy dlouhodobě fungovat nemohou.

„Nedává žádný smysl omezovat přímo zákonem, kdo může a nemůže přijít na kontaktní místo. Víme, že prevence je vždy levnější než řešení ztráty bydlení. Takže nerozumíme tomu, proč by mělo kontaktní místo pro bydlení odepřít radu někomu, kdo ví, že z nějakých důvodů za pár měsíců už třeba nebude schopen zaplatit nájem. Většina obcí řeší bytovou nouzi svých občanů dlouhodobě, i bez pomoci státu. Pokud ale stát chce, aby obce za něj v této oblasti vykonávaly státní správu (tak je to nastaveno v zákoně), pokud stát chce systémové řešení na celém území ČR, pak na to obcím musí také poskytnout finance,“ říká k rozjezdu zákona o podpoře bydlení **Kateřina Dobrozemská, náměstkyně primátora města Olomouc.**

Bez alternativy k ubytovnám nelze bojovat s obchodem s chudobou

Jedním z klíčových cílů zákona bylo omezit obchod s chudobou, který je v některých lokalitách stále rozšířený. Bez funkčního systému dostupného bydlení pro nízkopříjmové domácnosti však podle odborníků k obchodníkům s chudobou a ubytovnám neexistuje reálná alternativa. *„Mluvíme o potírání obchodu s chudobou, ale jaké nabízíme alternativy? Bez skutečně dostupného a funkčního sociálního bydlení lidé zůstanou na ubytovnách,“* upozorňuje **Nikola Taragoš, výkonný ředitel organizace Romodrom.**

Samotný obecní bytový fond podle něj k řešení problému nestačí: *„S obecním bytovým fondem to nevyřešíme podle statistik ani za sto let. Potřebujeme nástroje jako garance bydlení, které zajistí, že lidé skutečně získají stabilní bydlení i na soukromém trhu s bydlením.“*

Evropa nabízí řešení i finance. Využije je Česko?

Dostupné a sociální bydlení patří nově mezi klíčová témata i na úrovni Evropské unie. Členské státy mají možnost čerpat podporu a promítnout bydlení do svých priorit v rámci budoucího víceletého finančního rámce a politiky soudržnosti 2028+.

„Máme před sebou jedinečnou příležitost propojit evropské zdroje s národní politikou bydlení. Zatím ale nevidíme, že by se tato priorita promítala do zdejších strategických rozhodnutí,“ upozorňuje **Iva Kuchyňková, manažerka pro advokační činnost v sociální oblasti Charity Česká republika.** Dalším problémem je podle aktérů absence koordinace napříč sektory i úrovněmi řízení.

„Nevidíme klíčové aktéry sedět u jednoho stolu. Bydlení přitom není izolované téma, souvisí se zdravotnictvím, školstvím i prevencí sociálních problémů,“ pokračuje Kuchyňková. Upozorňuje také na to, že v Česku existuje dostatek know-how i dat. *„Máme zkušenosti z terénu, víme, co funguje a dlouhodobě vidíme, kde systém selhává. Jsme připraveni spolupracovat a pomoci státu nastavit efektivní a dostupný systém pomoci lidem v těžké životní situaci,“* uzavírá Kuchyňková.

Zbývá tři a půl roku. Budeme zase vynalézat kolo? Kdo ponese odpovědnost za domácnosti vyloučené ze standardního bydlení?

Současná vláda má do konce mandátu přibližně tři a půl roku. Podle odborné veřejnosti je to okno příležitosti pro rozběh funkčního systému, ne pro opětovné vynalézání kola.

*„Ptáme se, jakým způsobem bude systémově zajištěna podpora rodin v bytové nouzi, ve kterých dnes vyrůstá 62 tisíc dětí? Jaký plán má pro ně současná vláda,“ ptá se **Gabriela Chovancová za Asociaci Dítě a rodina**. „Nevyhovující bydlení zásadně ovlivňuje zdravý vývoj dětí, jejich vzdělávání i šance do budoucna. Řada dětí se stále dostává mimo péči svých rodičů, do Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, či do dlouhodobé náhradní péče právě z důvodu bytové nouze rodičů. Pokud stát oslabuje nástroje podpory bydlení, přispívá tím k prohlubování a přenosu sociálního znevýhodnění mezi generacemi,“ dodává Chovancová.*

*„Zahraniční zkušenosti ukazují, že systémové řešení může skutečně fungovat. Finsko je toho dobrým příkladem. Díky dlouhodobé strategii a přístupu Housing First se mu podařilo výrazně snížit počet lidí v bezdomovectví a zároveň efektivně využít veřejné prostředky. I v České republice máme příležitost vydat se podobnou cestou,“ říká **Jan František Krupa, národní ředitel sociálních služeb Armády spásy v České republice**.*

„Potřebujeme, aby vláda efektivně navázala na své předchůdce. Aby podpořila uvedení do praxe zákon o podpoře bydlení, který je otestovaný, prokazatelně funguje, je podložený daty a zkušenostmi z praxe a potřebuje se jenom posunout do další fáze šíření a zefektivňování napříč státní, krajskou a obecní úrovní,“ uzavírá Opletal.

Kontaktní osoba za Platformu pro sociální bydlení:

Mikoláš Opletal

Mikolas.opletal@socialnibydeni.org

+420 774 645 467

Iniciativa Za bydlení spojuje více než 50 jednotlivců a organizací z nevládního, akademického i veřejného sektoru. Už od minulého volebního období se snaží vyvolat a vést konstruktivní veřejnou a politickou debatu o problému bytové nouze a zhoršující se dostupnosti důstojného bydlení v Česku. Jejím hlavním cílem je prosadit fungující institucionální a legislativní model, který zabrání propadu lidí na ulici či do sítě obchodníků s chudobou.